

„Вековните дървета говорят” – кратък наръчник за откриване и регистриране на вековни дървета

Искате да сте откриватели? Защо не на вековно дърво и неговата уникална история? Невероятно, но това може да се случи и в столицата. Да чуем какво ще ни „разкажат” вековните дървета на София!

Каква са първите стъпки към ОТКРИВАТЕЛСТВОТО:

Лесният начин е като се запознаете с вече съществуваща карта на вековните дървета в столицата и тяхното разположение. Той ще докаже вашите способности да се ориентирате, да откриете дървото чрез карта, а после да пристъпите към „разследване” на неговата история.

По-трудният и по-интересен вариант е вие самите да откриете вековно дърво. Това наистина би било вълнуващо! Ето няколко практически съвета за това как да познаете и опишете вековното дърво:

- Измерете обиколката му с брой прегръдки! Това е любителски метод, но все пак дава представа (средно за големина на прегръдката на възрастен човек приемаме 1,5 м), а и ще прегърнете откритието си.
- Определете възрастта му! Без да сме отрязали дървото и да сме преброили годишните пръстени (които също понякога подвеждат за точната възраст) това си е истинско предизвикателство. Но можете да наблюдавате: 1. обиколката на дървото, според вида му; 2. наличие на хралупи, и други вдлъбнатини по стъблото; 3. белези от наранявания по стъблото; 4. липса на кора на места; 5. изсъхнали клони в короната; 6. наличие на дървесни гъби; 7. много животински обитатели; 8. епифитни растения; 9. „стар” величествен вид.... Разбира се, професионалният подход изисква специален срез.

По-трудният вариант, обаче, предполага не само да откриете вековното дърво, но и **да го РЕГИСТРИРАТЕ**. Как става това? Не е толкова сложно. Ето го адресът, както и необходимата информация за регистриране на дървета на територията на Столична община:

Регионална инспекция по околната среда и водите – София (РИОСВ София)

гр. София, бул. „Цар Борис III” № 136, 10 ет., п.к. 33

ел. поща: riosv@riew-sofia.org

(02) 955 41 52 или (02) 955 42 94 - Отдел „Защита на природата”

Необходима информация за регистрация:

- Трите имена на човека, който подава заявката.

Ако дървото е в частен имот, то инициатор за регистрацията му реално трябва да е собственикът.

Ако е на терен общинска собственост (вкл. парк), то би следвало инициатор да е съответната районна администрация към Столична община.

Ако нямате възможност да поговорите и убедите собственика или общинска администрация да иницират регистрацията, напишете молба до РИОСВ София и до района на Столична община, който е „стопанин” на дървото, за да може те да вземат предвид и се задействат по ваш сигнал.

- Контактна информация (тел., ел. поща, пощ. адрес).
- Вид дърво.
- Приблизителна възраст.
- Обиколка на дървото.
- Приблизителна височина.
- Местоположение (вкл. GPS координати, ако има възможност).
- Описание на състоянието на дървото (корона, хралупи, сухи клони, др.; добро, много добро, лошо, т.н.).
- Друга допълнителна информация.
- Снимки – ясни и контрастни (добро качество, на цялото дърво, както и на отделни добре обособени части – напр. короната) – няколко на броя.

А как да ТЪРСИМ И НАБИРАМЕ ИНФОРМАЦИЯ ЗА ИСТОРИИТЕ НА ДЪРВЕТАТА?

И така, вече открити или пък (още по-хубаво) открити от вас, вековните дървета на София могат да „разказват” и тъкмо вие сте хората, които ще запишат тези разкази и истории. Предлагаме ви добронамерени напътствия:

- За да започнете проучването си, хубаво е да проверите дали откритото от вас дърво е вече регистрирано или е бъдещ кандидат за регистрация.

Тази информация можете да намерите на Интернет страницата на **Регионална инспекция по околната среда и водите – София** <http://www.riew-sofia.org/> - София, бул. „Цар Борис III” № 136, ет. 10, тел. (02) 955 42 94.

На страницата им е публикуван **Регистър на вековни дървета на територията на РИОСВ - София** <http://www.riew-sofia.org/16-защита-на-природата/76-регистър-на-вековни-дърва>.

Можете да се обърнете за съдействие и с **Дирекция „Зелена система” към Столична община** – София, бул. "Ломско шосе" №2А (метростанция "Хан Кубрат"), тел. (02) 952 28 64 , ел. поща: so_green@abv.bg;

- Ако сте си избрали дърво и знаете местоположението му или ако просто сте виждали дърво, което мислите, че е вековно, опитайте за начало с малко **домашна работа на компютъра** – най-простото Google търсене ще свърши работа (например: „вековен дъб до Халите история” и т.н.);
- Полезно е да потърсите материали в **библиотеката на читалище, културен дом или ученически център в близост до дървото или пък дори и в някоя от големите централни столични библиотеки** – може да се окаже, че любезната библиотекарка ще ви подсказе някое малко книжле, в което пише за „вашето” дърво. Не всичко е в интернет.
- Ако сте по-смел и търсец човек, в Архива на **Института за етнология и фолклористика** – София, ул. "Акад. Г. Бончев", бл. 6; тел. (02) 979 30 11 също може да откриете някоя находка – история, легенда или кой знае...
- Дърветата се „чувстват” добре и в **Природонаучния музей** – бул. "Цар Освободител" 1, тел. (02) 987 41 95; ел. поща: contact@nmnhs.com и оттам може да почерпите някаква информация.

Следва работата по събирането на историите или разказите за дървото. За целта ще трябва да се поогледате за „традиционните посетители/пазители” на мястото (ако е парк или квартална градинка) – например пенсионери. Тук е на ход вашата изобретателност – как да ги заговорите, да им станете симпатични и да „изкопчите” от тях интересни факти около избраното от вас дърво.

Разбира се, всичко зависи от ситуацията – може да се наложи да заговорите някоя служителка от близка до дървото административна сграда или пък да се запознаете с директора на Ботаническата градина, в която се намира дървото...

Как да подходим? (тактически стъпки)

- **Може да не сте сам/а** – колкото повече, толкова повече (е, все пак не прекалявайте)!
- **Бъдете себе си** – търсеци и любопитни!

- **Проявете творчество и провокирайте** – направете го като игра!
- **Споделете желанието си да спечелите конкурса** (това обикновено „отваря врати“)!
- **Обещайте обратна информация**, която ще е полезна (напр. за РИОСВ, Зелена система)!
- **Опитайте да си уредите среща с човека, който отговаря за даден сектор в Парка с дървото или просто директно общувайте с хора, които живеят или работят около дървото!**
- **Поразпитайте** (примерни въпроси):

Интересувам се от ей онова вековно дърво – знаете ли откога е тук (в квартала, в парка и т.н.)?

Какъв вид е и на колко години е приблизително?

Дали няма някоя история за него, свързана с фолклор – легенда или подобен фолклорен разказ?

А може би е свързано с някоя историческа личност или друга позната личност от живота на столицата?

Имате ли отношение към дървото и свързвате ли го с нещо от Вашия живот? Някоя лична история?

С какво привлича това дърво? Вие често ли го посещавате?

А идват ли и други посетители?

Как бихте го рекламирали, за да дойдат хората да го видят?

- **И най-важното – не се отказвайте лесно – бъдете упорити!**

Откривателството може да е наистина много предизвикателно и чрез вековните дървета на столицата ни да се докоснете до история, литература, до живота на стара София.

Знаете ли например, че под Славейковите дъбове в кв. Лозенец неведнъж се среща четворката от кръга „Мисъл” – Пенчо Славейков, Пейо Яворов, Петко Тодоров, д-р Кръстев, както и Мара Белчева, Боян Пенев и много други приятели и общественици? Именно тук Пенчо Славейков написва някои от най-известните си произведения. Дъбовете се намират в градинката до бул. “Свети Наум”, малко под Семинарията.

Или че прословутият дъб, посаден през 1879 г. от Антон Безеншек, създателят на българската стенография (приспособил стенографията от немски на български език), днес се е превърнал в един от символите на българската стенографска общност. Дъбът се намира между улиците "Цветна градина" и "Милевска планина" в кв. Лозенец.

А какво ще кажете за летния дъб, който днес се намира в Ботаническата градина на СУ „Св. Климент Охридски” (срещу паметника Левски в центъра на София, близо до Храм-

паметник „Св. Александър Невски“)? Градината е създадена през 1892 г. от първия професор по ботаника в България д-р Стефан Георгиев и при откриването ѝ е засаден дъбът, в чиито корени княз Фердинанд заравя златна монета.

Бъдете *Индиана Джоунс*, преоткривайки историите на вековните дървета в София! Ако искате, споделете с нас на ел. адрес: tree@bepf-bg.org къде сте открили вековни дървета с история, открили ли сте нови вековни дървета, подали ли сте към РИОСВ сигнали с молба за регистрирането им. И ние ще помогнем вашите откривателства и информация за столетниците да достигнат до повече хора чрез Интернет страницата www.vekovnite.org